

feltűnés elkerülésével bizalmasan elszuttogott kívánságra. Ez a novella eredeti alakjában még simpathikus kis írásmű volt: egy kedves, de jelentéktelen kis epizódot tartalmazott a gazdasági munkások biztosításának vészeségny életéből. A titokban működő kezek azonban ezt a kedves kis novellát megrázó drámává dagasztották: az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédpénztár megjavítását hozó novellából egy jogfosztó törvény lett, mely a mezőgazdasági gépeknél és az ármentesítő társulatoknál alkalmazott munkások tízezreit kezük, lábuk elvesztése, nyomorékká válásuk esetére megfosztja azon támogatásnak legalább felétől, a melyre eddig az 1907 : XIX. t.-c. alapján joguk volt családtagjaikat elüti azon évi segélyektől, melyek őket a családfeje halála balesete esetén megillették. Valóban példátlanul áll ez a törvény az utolsó 1/2 század szociális eseményeinek történetében. Nincs rá példa, hogy egy parlament a tőke és a munka nagy harcában a gyengébb felet már máskor is kiűzte volna abból a pozícióból, a melyet neki ő maga nem régen *törvényileg* biztosított.

Lássuk mindenekelőtt a valóban kortörténeti jelentőségű munkásbiztosítási novellának a gazdasági munkások biztosítására vonatkozó azon, részét, mely haladást hozott a szociális viszonyok terén. Az 1900. XVI., 1902 : XIV. és 1907 : XIX. t.-c. (3. §.) szerint a novella meghozataláig az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárnál a jogállapot a következő volt: A biztosítás általában önkéntes. A pénztár tagjai két főcsoportba oszlanak: a rendes és a rendkívüli tagokra.

A rendes tagok körében ismét négy csoport van. Az I. és II. csoport az önkéntes *rokkantbiztosítás*, a III. csoport a *halálesetre* való biztosítás, a IV. csoport a bizonyos életkor elérésére való *tőkebiztosítás* csoportja. Az első csoportban (önkéntes rokkantbiztosítás) heti 20 fillér járulék fizetendő s ennek ellenében a tag kap a) *baleset* esetén *orvosi* segélyt, b) 1 hétnél hosszabb ideig tartó oly munkaképtelenség esetén, melynél fogva rendes keresete felét sem tudja megkeresni (tehát legalább 50% munkaképesség csökkenés esetén!) legfeljebb 60 napig napi 1 korona készpénzsegélyt (táppénzt,) c) ha a balesetből eredő legalább 50%-os munkaképesség csökkenés 60 napnál tovább tart, (*rokkantság*) *havi tíz* korona járadékot, d) balesetből eredő *halál* esetén egyszerismindenkorra 400 K haláleseti segélyt; e) balesettől független rokkantság esetén, megelőző 10 évi tagság feltétele mellett havi 10 korona járadékot; f) ezenfelül a 65. év betöltésekor és nem balesetből eredő halál esetén is bizonyos egyszeri fix segélyösszeget.

A II. csoport (szintén önkéntes rokkantbiztosítás) abban különbözik az első csoporttól, hogy itt heti 11 fillér járulék fizetendő s ennek ellenében az e) és f) alatti segélyek fele jár. A III. csoportban halálesetre szóló segély biztosítatik évi 2 K 60 fillér ellenében, melynek minimuma (ha t. i. a tag 45-50 éves korában vétetett fel) 60 K., maximuma (ha a tag 14-20 éves korában vétetett fel) 200 K. A IV. csoportban a kiházasítási egyletke céljaihoz hasonlóan bizonyos életkor elérésére való tőkebiztosítás történik. A maximum 24 évi várakozási idő esetén 215 korona; az évi díj 5 K 20 fillér.

A rendkívüli tagok *az önkéntes baleset esetére való biztosítás* csoportját alkotják. Ezek *évi 1 korona* díj ellenében a rendes tagok I. csoportjabeli a), b), c) és d) alatti segélyeket, vagyis orvosi segélyt, 50%-osnál nagyobb munkaképesség-csökkenés esetén 60 napig táppénzt, 60 nap után havi 10 korona járadékot, halál esetén 400 K haláleseti segélyt kapnak.

Dr. Halász Frigyes: Az utasbiztosítási törvényeink legújabb novellája.

A földművelésügyi miniszter 1911 május 16-án törvényjavaslatot nyújtott be a parlamentben „az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárról szóló 1900 : XVI. és 1902 : XIV. t.-c-ek *kiegészítéséről*”. Mire ezen javaslat f. évi január hó 18-án a képviselőházban tárgyalás alá került, az a szokásos előzetes hivatalos előkészítés nélkül minden érdeklődő nagy csodálkozására a színpalak mögött lejátszódott és – úgy látszik – az illetékes körök véleménye szerint a hivatalos előkészítést teljesen pótló magánmegbeszélések alapján egészen váratlanul oly alakot öltött, hogy a címet, a mely alatt annak idején benyújtott, meg kellett volna toldani legalább is azzal: „és az ipari és kereskedelmi alkalmazottak biztosításáról szóló 1907 :XIX. t.-c. *megcsonkításáról*.” Találónan mutatott rá az országos pénztár igazgatóságának legutóbbi ülésén az igazgatóság egyik vezető munkástagja, hogy íme, az 1907: XIX. t.-c-nek novellája, melyet a munkásság, a kisiparosok, a gyárosok és kereskedők érdekképviselői országos gyűléseken évek óta hangosan hiába sürgették, egyszeribe megérkezett a mezőgazdasági érdekeltségnek minden

A biztosítás általában *önkéntes*: Ez alól két kivétel van, még pedig a *balesetbiztosítás* terén: 1) a *mezőgazdasági cselédek* után köteles a munkaadó évi 1.20 koronát a pénztárba befizetni, minek ellenében ezek a rendkívüli tagokkal azonos balesetbiztosításban részesülnek. 2) a mezőgazdasági gépek tulajdonosai, kik nem iparszerűleg, nem iparigazolványnyal mások részére, hanem saját gazdaságukban dolgoztatják gépeiket, kötelesek a *gép mellett alkalmazott összes munkásaikat*, – a gépészeket is – a rendkívüli tagok sorában biztosítani. A biztosításért a munkaadó fizeti az évi 1 koronát.

A legújabban elfogadott novella a következő lényegesebb javításokat hozza:

1) A rendes tagok eddigi 4 csoportján kívül egy ötödik csoport is szerveztetik: a *nyugdíjcsoporthoz*, melynek tagja lehet *korra* és *nemre* való tekintet nélkül minden 14. életévét betöltött egyén, ki főkeresetként gazdasági munkával foglalkozik. A nyugdíjcsoporthoz tagjai évi 10 korona díjat fizetnek s 10 évi tagság után járadékra van igényük, ha a) rokkantakká válnak, b) vagy ha 65. évüket betöltötték. A járadék 10 évi tagság után *évi 60 korona*, (!) 10 évet meghaladó tagság esetén pedig annyiszor évi 6 koronával több a 60 koronánál, a hány évvel a tagság a 10 évet meghaladta. A járadék azonban az évi 240 koronát meg nem haladhatja.

A nyugdíjcsoporthoz létesítésének a jelentősége az, hogy a rokkantsági biztosításban való részvételt, mely az I. és II. csoportban a 35 éven aluli életkorhoz van kötve, felszabadítja ezen feltételétől és egyúttal lehetővé teszi, hogy a biztosított a 65. évet elérve minden esetben tehát akkor is, ha még munkaképes és nem rokkant, nyugdíjban részesülhessen.

2) *A halálesetre való biztosítást*, mely eddig csak az 50. életévet meg nem haladó életkorú személyek számára volt nyitva, megnyitja az 50-től 60. évig terjedő korban levő személyek részére.

3) Leglényegesebb javításokat eszközöli a novella a *balesetbiztosítás terén*, mely azonban még így is messze mögötte marad az ipari munkások balesetbiztosításának. A rendes tagok I. és II. csoportjában valamint a rendkívüli tagok csoportjában baleset esetén a napi 1 koronát nem 60 napig, hanem *10 hétig rendeli fizetni*. Járadékra való igényt nem csak 50 %-ot meghaladó, hanem 25 %-os *munkaképesség-csökkenés* esetére is megállapít. A járadék nem változatlanul havi 10 korona, hanem a munkaképesség-csökkenéshez igazodik. 25 % mellett az évi járadék 60 korona, *teljes munkaképtelenség esetén évi 240 korona*. (!) Baleset következtében beállott halál esetén, ha kettővel több 14 éven aluli gyermek maradt, a 400 K-ás segély a harmadik gyermektől kezdve fejenként 100 koronával emelkedik, 6 gyermeknél tehát 800 korona. Ennél magasabb halálestet segély 6-nál több gyermek léte esetén sem jár.

Látjuk, hogy a novellának a gazdasági munkás-ság szociális biztosításának javítására vonatkozó rendelkezései, bár az eddigi silány állapotokkal szemben sok javítást jelentenek, még sem alkalmasak arra, hogy bennük valami nagyjelentőségű reformot láthassunk. Az 1907 : XIX. t.-c. meghozatalakor a képviselőház felhívta a kormányt, hogy *sürgősen* készítse el a mezőgazdasági munkások és cselédek *betegség és baleset esetére való kötelező biztosításáról* szóló törvényjavaslatot. A kormány ezen sürgős felszólításra *5 év múlva* betervezte – az *önkéntes nyugdíjbiztosításról* szóló javaslatot.

A mezőgazdasági munkások és cselédek biztosításának mai helyzetét főleg a következő két tételben

foglalhatjuk össze: *A mezőgazdasági munkások és cselédek betegség esetére biztosítva nincsenek, A gazdasági munkás és cselédpénztár biztosításai általában önkéntesek, csak a mezőgazdasági cselédek és a mezőgazdasági gépek mellett alkalmazott munkások baleset-biztosítása kötelező, de ezért is csak évi 1 kor., illetve 1 korona 20 fillért áldoznak biztosítottanként a gazdák, a minek következtében a pénztár szolgáltatásai is oly minimálisak maradnak, hogy a novella sem fogja tudni levenni a pénztárról „a kolduspénztár” népszerű elnevezését.*

(Befejező közlemény a jövő számban.)